

Lars Arell, regeringskansliet – fi.sba.byggsamtal

Inspel till Byggsamtalen 2020 från Byggmaterialindustrierna

Tack för möjligheten till inspel inför Byggsamtalen nu i februari 2020. Vi koncentrerar vårt den tredje utmaningen i bostadsministerns brev. Byggmaterialindustrierna är en paraplyorganisation för samtliga byggmaterial vilket medför att ni här får övergripande inspel från samtliga byggmaterialområden. (Medlemslista sist i bilaga.)

I brevets tredje utmaning sägs att byggandet och de hus som byggs ska bidra till att Sverige når de mål för minskade utsläpp av växthusgaser som satts upp nationellt och internationellt. Dessutom betonas användningen av giftfria material och möjligheten till återanvändning (cirkulärt flöde).

Beskrivet i den uppmaningen är byggmaterialindustrins ständiga drivkraft. För våra företag handlar det om affärsmässig överlevnad ; att utveckla hållbart återanvändningsbart byggmaterial för effektivt byggande.

Vad gör vi för att minska byggandets klimatpåverkan? Och mer?

Byggmaterial grunden för en cirkulär ekonomi

Byggmaterialindustrin har stor påverkan på den cirkulära ekonomin. Det är oftast i materialets egenskaper och i utformningen man skapar förutsättningarna för ett cirkulärt flöde. (Det är sedan viktigt hur materialet beställs, levereras och inte minst hanteras på plats av beställare och entreprenörer.) Byggmaterialindustrin är den del av byggsektorn som avsätter mest medel för forskning och utveckling i byggsektorn, för nya funktionella material och kunskapen är hög.

Materialvalet utgör grundstenen i ett byggnadsverk. Olika material och produkter sammanfogas till komponenter eller byggsystem för att leverera en viss funktion. Det kan handla om bärande konstruktioner som ska klara laster i en bro, eller en avskiljande vägg som ska klara ett visst brandkrav. Funktionskrav är mångfacetterade och förutom de tekniska kraven ska en byggprodukt också klara en rad olika hållbarhetskrav.

Byggmaterialindustrin vill ha frågan: vad behöver vi för material här och kan ni hjälpa oss att hitta bästa möjliga lösning. Det driver utvecklingen och oss. Inte sällan anser vi att vi oftare borde ha en kreativ lösningsorienterad diskussion mellan beställare och byggmaterialindustri, inför en byggnation, där vår kunskap kan leda till nya materialkombinationer och metoder.

Incitament och riktlinjerna för avfall framåt

I stort sett kan man säga att det saknas styrmedel och incitament inom bygg- och anläggningsbranschen till att bli mer cirkulär. Stora avfallsmängder tillskrivs byggsektorn där de störst mängderna genereras på anläggningsidan. Främst frivilliga initiativ har tagits och det finns småskaliga exempel på mer cirkulära modeller; dessa drivs dock av miljömässiga skäl och avsaknaden av styrmedel är bidragande till att de förblir småskaliga.

I de fall en mer cirkulär process är lönsam så sker den redan idag. Råvaror och materialresurser är kostsamma så givetvis vill man producera med så lite spill och avfall som möjligt. Exempel är måttanpassade produkter så att inget spill produceras i nästa led, eller att byggproduktionsspill tas tillvara av producenten för att direkt återvinnas till ny produktion eller att spill återvinns direkt vid tillverkningen. Denna utveckling skulle gynnas av en mer integrerad process mellan byggentreprönrör och materialtillverkare.

I eBVD, byggvarudeklarationen som Byggmaterialindustrin förvaltar och utvecklar i konsensus med övriga byggsektorn, finns förutom ett kapitel om kemiskt innehåll, ett särskilt kapitel om återanvändning; om varifrån råvaran kommer, hur materialet är förberett för återvinning och återbruk och hur mycket av materialet som består återvunnet material. (Det kapitlet kommer antagligen utvecklas väsentligt framöver.) Vi har tillsammans med Byggföretagen (f.d. Sv Byggindustrier) tagit fram [riktlinjer för avfallshantering](#) och följer man dem kommer man långt. Avfallsreglerna behöver utvecklas så att de stödjer ökat återbruk.

Spårbarhet – byggvarudeklaration/produktpass förutsättning för giftfri miljö

Vi driver utvecklingen för ett standardiserat digitalt informationsflöde för innehålls- och klimatinformation och organisationen. Byggmaterialindustrierna ansvarar för såväl format och system av [Byggvarudeklarationen eBVD](#) som i stort sett motsvarar det vi idag hört talas om som produktpass. En informationsstruktur och deklaration vi haft och använt i redan 30 år, så vi har stor erfarenhet vi gärna delar med oss av såväl nationellt som internationellt nu när övriga industri- och näringsgrenar blir aktuella för att utforma innehållsdeklarationer. Vi är i Sverige vana att deklarerera våra byggprodukter och går längre än lagstiftningen för kemiskt innehåll. Det är en utmaning för en del andra länder inom EU och självklart ska inte våra deklarationer utgöra handelshinder utan göra det möjligt för alla produkter att säljas på marknaden och att deklarerera sitt innehåll på en relevant nivå.

Märkningsdjungel utan avsedd effekt

information och kommersiella skäl till kriterier ger faktiskt inte någon hållbarhetsnytta. Dagens uppsjö av märkningar för val av byggmaterial var från begynnelsen ett bra sätt att driva på deklarationerna men dagens märkningsdjungel med individuella bedömningar, instängd. Det har dragit väldigt snett de senaste åren, låser in information och driver stora kostnader för byggbranschen. Byggmaterialföretagen tvingas registrera samma information på flera ställen och betala för olika märkningar med samma innehåll. Här verkar vi inom byggmaterialindustrin för att byggbranschen ska enas om att ett standardiserat, digitalt och [Byggmaterialindustrierna Bysam Service AB, Box 5501, 114 85 Stockholm](#)

effektivt sätt för företagen att lämna information för vidare förvaltning och inte minst aktuell uppdatering och som öppnar för internationell samverkan. Tillsammans med information om kemiskt innehåll för spårbarhet för inbyggd produkt och framtida förvaltning och renovering, kopplas klimatdata genom LCA-baserade så kallade EPD-verktyg (Environmental Performance Declaration) och jämförbara värden för de olika byggmaterialen.

Innovationer och industriellt byggande för lägre klimatutsläpp

Det finns stora möjligheter med en mer cirkulär byggmaterialindustri. Ökade leveranser genom integration genom värdekedjan är en möjlighet. Utveckling av funktionsleveranser som integrerar leveranserna över tid och leverans av tjänster kopplat till produkten. Det finns också som nämnts stora möjligheter att skapa nya innovativa produkter som kan repareras, underhållas och demonteras. Troligen är det inte de tekniska innovationerna som kommer att vara svårast framöver utan att skapa innovativa affärsmodeller och koncept som sträcker sig över byggproduktens livslängd. Det handlar om vem som ska ta ansvar för reparation och underhåll, att kunna nyttja ny teknologi såsom AI och IoT-lösningar för att övervaka produktens prestanda och att kunna reparera och underhålla då behovet uppstår. Digitala lösningar för spårbarhet av vilka material som finns inbyggda är också av vikt för att möjliggöra en effektiv återanvändning och återvinning och varför inte nya affärsmodeller där produkten levereras som en tjänst.

Byggmaterialens klimatpåverkan beräknas som sagt i så kallade EPD:er ([mer information här](#)) och med hjälp av dem går det att beräkna byggmaterialets inverkan för att optimera byggnationens klimatpåverkan.

Industriellt byggande ger oss möjlighet att snabba på byggnationen, använda rätt mängd material, minimera spill och att använda just rätt material på rätt plats.

Vad gör vi mer? Vad är viktigt att beakta?

Följande punkter anser Byggmaterialindustrierna och våra medlemmar är av största vikt för såväl det framtida hållbara byggandet som för att nå målen för lägre klimatpåverkan från byggsektorn och också för att lite smartare hantera och välja hållbara byggmaterial framöver.

- **Upphandlingar - materialneutrala funktionskrav ur livscykelperspektiv**
För att kunna ta tillvara de hållbarhetsfördelar som sektorn erbjuder behöver kraven på LCA-analys komma på plats och den offentliga sektorn få verktyg för att vikta hållbarhet som en parameter i upphandlingskriterier. Byggmaterialindustrin vill inte se kommunala särkrav vilka fördyrar och försvårar industriell produktion och gör tillsynen svårhanterlig. I den offentliga upphandlingen anser vi att man bör gå i bräschen och verkligen göra de hållbara valen, satsa på kvalitet, diskutera med byggmaterialföretagen och inte hänvisa till fördyrande märkningar.

- **Cirkulär ekonomi och återbruk** (se mer i inledningen)

Produkter designade för återbruk, reovering och utbyte av detaljer och inte minst direkt i industriprocessen. Stål som ett exempel är ett 100% cirkulärt material genom närmare hundra procentig återvinning och utöver det växer andelen som återbrukas (utan omsmältning). Glas återvinns i dag för att bli mineralull och använd betong blir ny. Byggmaterialindustrin verkar för att avfall ska ses som resurs och här behövs som sagt ny lagstiftning. Det måste bli tydligt när avfall upphör att vara avfall och regelverket måste främja återvinning när det är miljömässigt motiverat.

Vi anser till exempel att Miljödepartementet bör ge Naturvårdsverket (eller annan lämplig organisation) i uppdrag att ta fram EoW, End-of-Waste-kriterier för ballastmaterial. EoW-kriterier är viktiga för att återvinna material ska kunna konkurrera på lika villkor eller gynnas i förhållande till användning av jungfruliga material, vilket är en förutsättning för framtidens cirkulära materialflöden och en cirkulär ekonomi.

- **Energieffektiva lösningar ger lägre klimatavtryck**

Byggmaterialindustrin anser att man redan från början, förstås, ska planera för en energieffektiv byggnation med rätt installationer för energi såväl som för ett bra sunt inneklimat. Men det krävs ett större fokus på energieffektiviserande reoveringar av befintliga byggnader. Energieffektivisering behöver ses som en avgörande komponent för att Sverige ska klara klimatomställningen. Ju mindre energibehovet är desto lättare kommer det vara att möta upp med förnybara energikällor och fasa ut fossila bränslen.

Vi välkomnar den klimatpolitiska handlingsplanen men menar att planen måste bli tydligare avseende energieffektivisering. I dagsläget finns det inga kraftfulla styrmedel för att öka takten i effektiviseringsarbetet. Vi anser att Sverige ska införa dels ett stimuli för energieffektiva åtgärder (och avser att komma in med ett förslag de närmsta veckorna) och någon form av bonus-system för energieffektivisering. Det skall sätta fart på effektiviseringen och samtidigt bidra till att lösa kapacitetsproblem i elnätet och sänka klimatpåverkan. I dagsläget finns det ca 50 olika bonussystem runt om i världen och på grund av dem har investeringar i energieffektivisering ökat sex gånger om. Systemen är viktiga verktyg för att se till att konkret energieffektivisering genomförs.

- **Nya möjligheter genom AI och digitalisering**

Som tidigare nämnt verkar Byggmaterialindustrierna för en digital plattformslösning som borgar för ett informationsflöde med innehållsdeklaration, kemiskt innehåll, uppgifter om återanvändning och klimatdata med aktuell uppdatering från företagen. Men framtidens byggmaterial kommer sannolikt också innehålla direkta data och mätinstrument för att säkra hållbar byggnation genom digitaliserade lösningar, AI och IoT.

- **Insatser från industri och politik som gör skillnad**

Svensk cementindustri arbetar med en nollvision till 2030 och för att klara det behövs bl.a. tekniksprång med koldioxidinfångning och lagring/återanvändning (CCS/CCU). Här finns en rad hinder som politiken skyndsamt behöver röja (och som står att läsa om i färdplanerna (samlade hos Fossilfritt Sverige) jämte byggmaterialindustrins lösningar. I stålproduktionen ställer SSAB om till CO₂-fri tillverkning och inom träindustrin arbetar man inte bara med att

skapa förutsättningar för byggandet i trä som sådant, utan också för mer prefabricering samt en hög grad av fabriksförädling. Det är redan idag fullt möjligt att använda klimatförbättrad betong med kraftigt sänkt klimatpåverkan – upp till halverad klimatpåverkan beroende på typ av konstruktion. Färdplanerna från våra byggmaterialområden : [Bygg- och anläggningssektorn](#), [Bergmaterialindustrin](#); [Betongbranschen](#); [Cementbranschen](#); [Skogsnäringen](#); [Stålindustrin](#)

- **Sund konkurrens – lika villkor för alla byggmaterial - rätt material på rätt plats**
Vi värnar teknik- och materialneutralitet och anser att rätt material på rätt plats i rätt mängd och med rätt hantering är en av de främsta framgångsfaktorerna för resurseffektivitet, såväl ekonomisk som påskyndande och för att nå klimat- och miljömålen. Flexibel användning, utformningen av stommen till exempel oavsett material möjliggör att förändra byggnadens användningsområden för förändrade framtida behov. Prefabricering och

Byggmaterialindustrierna vill med detta inspel uppmana till dialog med oss i byggmaterialindustrin. Vi bidrar med innovationer, cirkulär ekonomi och vårt mål målet att sänka klimatpåverkan i såväl industriprocesser som för vårt byggmaterial överst på to-do-listan. Byggmaterialindustrin besitter både enorm kunskap men också drivkraft till förändring. Det ligger i företagets DNA att hitta innovationer vartefter samhälle, miljö och kund (förstås) kräver; eller via egna drivkraften för affärsmöjligheter.

Välkomna att höra av er och för frågor eller synpunkter för innehållet i inspelet. Vi i byggmaterialbranschen tar gärna en enskild diskussion med er om hur vi kan bidra.

För Byggmaterialindustrierna 2020-02-02

Anneli Kouthoofd vd Byggmaterialindustrierna
anneli@byggmaterialindustrierna.se

Byggmaterialindustriernas medlemmar:

Medlemsorganisationer som Byggmaterialindustrierna företräder i gemensamma frågor:

- GBR, Golvbranschen
- Nordic Galvanizers
- IKEM -Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
- Scandianvian Copper Development Association, SCDA
- Stålbyggnadsinstitutet
- Swedisol
- Svensk Betong
- Svensk Byggplåt
- Svensk Ventilation
- Svenska Kyl och värmepumpföretagen
- Svenskt Trä (Skogsindustrierna)
- Sveriges Bergmaterialindustrier
- Sveff- Sveriges Färg och Limföretagare
- TMF, Trä- och möbelföretagen

Företag som är direktmedlemmar hos oss (övriga finns hos våra medlemsorganisationer)

[Betongindustri AB](#)

[Celsa Steel Service AB](#)

[Cementa AB](#) (HCNE)

[Combimix AB](#)

[EldochVatten AB](#)

[EtexGroup Sweden](#)

[Icopal AB](#)

[Kingspan Insulation AB](#)

[Knauf Danogips GmbH](#)

[Moelven Wood AB](#)

[Monier Roofing AB](#)

[Nordic Waterproofing AB](#)

[Ruukki Sverige AB](#)

[Sand och Grus AB Jehander](#)

[Saint-Gobain Sweden, Weber](#)

[Saint-Gobain Sweden, Gyproc](#)

Byggmaterialindustrierna Bysam Service AB, Box 5501, 114 85 Stockholm